

Тарасенко О.С. – ад'юнкт кафедри ОРД КНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри ОРД КНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Ніколаюк С.І.

ВИЯВЛЕННЯ ЗЛОЧИНІВ В СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Наслідком політичних перетворень, що відбулися в 90-х роках, була реформа соціально-економічних відносин в державі. Відповідно, докорінним змінам були піддані земельні відносини. До раніше єдиної державної форми власності додалися комунальна та приватна. Знайшли своє закріплення в нормативно-правових актах й цивільно-правові угоди з земельними ділянками, результатом чого стало збільшення нових власників земельних ділянок. Земельні ділянки стали об'єктом ринкових відносин. Ціни на землю в Україні стрімко

зростають. Особливо це стосується м. Києва та Київської області, АР Крим та курортів Карпат. Відповідно, з'явилися особи, які намагаються здобути землю з мінімальними матеріальними затратами, що можливо, в більшості випадках, за допомогою неправомірних дій.

Про щорічне збільшення кількості злочинів в сфері земельних відносин свідчать статистичні данні щодо виявлення злочинів в сфері земельних відносин. Аналізуючи статистичні показники МВС України за 2007-2008 роки, можна визначити, що кількість вчинених злочинів збільшилася в два рази – якщо у 2007 році зафіксовано 1487 злочинів [1], то в 2008 цей показник становив 2618 [2]. Відповідно до спільної вказівки МВС України, Генеральної прокуратури України та Служби безпеки України № 12-157 о/вк від 02.06.2004р., до компетенцій підрозділів Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України відносяться виявлення економічних злочинів, що включає в себе виявлення злочинів в сфері земельних відносин (ст.ст. 190, 191, 197-1, 233, 358, 364-370 КК України [3]) [4]. Опитування оперативних працівників та вивчення судової практики дозволяє стверджувати, що виявлення зазначених злочинів є досить складним. Пояснюється це й відсутністю чіткого нормативного регулювання зазначеної сфери суспільних відносин, не кваліфікованістю працівників правоохоронних органів, які виявляють

злочини зазначеної категорії, наявністю зв'язків у злочинців в правоохоронних органах та органах влади.

Особливо це стосується початкового етапу процесу виявлення злочину, де вирішується питання про наявність злочинних дій в осіб щодо вчинення ними злочинів в сфері земельних відносин. Що ж стосується виявлення зазначених злочинів, то на нашу думку необхідно визначити, ознаки певного складу злочину – його оперативно-розшукову характеристику з врахуванням кримінально-правових ознак злочину. До елементів оперативно-розшукової характеристики відносяться:

– об'єкт злочину – це суспільні відносини, які виникають в процесі здійснення операцій із землею

– предмет злочину: земельні ділянки, розпорядчі документи та матеріальні блага;

– особа, яка вчинила або вчинює злочин (суб'єкт злочину): посадові особи органів влади (органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади); посадові особи органу земельних ресурсів, природоохоронного і санітарно-епідеміологічного органу, органу містобудування та архітектури, органу охорони культурної спадщини; посадові особи підприємств, установ чи організацій (державної або приватної форми власності); фізичні та юридичні особи.

– спосіб злочинної діяльності (об'єктивна сторона) – він являється центральним елементом ОРХ: зловживання посадових осіб органів влади та управління при наданні дозволів на відведення земельних ділянок, а також підроблення за їх участі відповідних рішень; умисне заниження службовими особами орендної плати за землю; незаконне будівництво в прибережній зоні; незаконне будівництво об'єктів на територіях природно-заповідного фонду; незаконне надання фізичним та юридичним особами земель заповідного та рекреаційного призначення; використання земельних ділянок не за цільовим призначенням; незаконне отримання земель шляхом оформлення права власності на об'єкти нерухомості, що знаходяться на земельній ділянці; порушення вимог законодавства щодо розмежування компетенції місцевих рад і державних адміністрацій при вилученні та наданні земельних ділянок у власність чи оренду; видача фіктивних документів на приватизацію земельних ділянок; привласнення та розкрадання приватизаційних земельних

сертифікатів шляхом підробки документів працівниками сільськогосподарських підприємств.

Після встановлення фактичних дій вчинення злочину, оперативний працівник складає подальший план документування злочину, який вчинюється при проведенні операцій із землею.

1. *Тимчасовий оперативний звіт по виконанню Комплексної програми профілактики правопорушень на 2007-2009 роки / Тимчасова оперативна звітність форми 2 – ЕКОН (469). МВС України. – К., - 2007*

2. *Тимчасовий оперативний звіт по виконанню Комплексної програми профілактики правопорушень на 2007-2009 роки / Тимчасова оперативна звітність форми 2 – ЕКОН (469). МВС України. – К., - 2008*

3. *Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]: <http://www.rada.gov.ua>*

4. *Вказівка МВС України, ГП України та СБ України № 12-157 овк Щодо єдиного обліку злочинів у сфері економіки від 02.06.2004р.*